

Informační dopis o ekologickém zemědělství ve střední a východní Evropě

NR 24

PROSINEC 2009

Avalon

Avalon podporuje ekologické zemědělství a neustálý vývoj venkova ve střední a východní Evropě a dalších zemích.

Tel:
+31 (0)515 331955
Fax:
+31 (0)515 331980

office@avalon.nl
www.avalon.nl

EkoConnect –

Mezinárodní centrum pro ekologické zemědělství střední a východní Evropy

Telefon: +49 (0) 351-20 66 172
Fax: +49 (0) 351-20 66 174

info@ekoconnect.org
www.ekoconnect.org

Mlé ctenárky a milí ctenáři,

Rok 2009 nám zůstane v povědomí jako důležitý milník ekologického hnutí Evropy, který má silný a pozitivní vliv na další rozvoj ekologického zemědělství. V lednu vstoupila v platnost nařízení EU o výrobě, kontrole a označování ekologických produktů. Nařízení o akvakultuře a produkci mořských ras vyšlo v srpnu. Kromě toho byly v roce 2009 realizovány důležité kroky v evropském boji proti pěstování geneticky modifikovaných organismů. Poté co Rakousko a Maďarsko zastavily pěstování geneticky modifikovaných rostlin, připojili se také Lucembursko a Německo s jejich zákazem pěstování GMO kukurice. Polsko připravuje zákon, který poskytuje zemědělcům možnost vytvářet a regulovat zóny bez GMO.

Na druhé straně ale radost z těchto pozitivních událostí zastíní aktuální ceny na trhu s bioprodukty. V srovnání s rokem 2008, kdy byly ceny extrémně vysoké, ceny klesly tak, že mnozí zemědělci mají pocit, že je jejich existence ohrožena. Je proto nutné koncentrovat se na zajištění realistických podmínek, se kterými mohou být obe strany spokojené a doufat, že rok 2010 nám přinese dobrá řešení. Spolek EkoConnect e.V. a nadace Avalon Stiftung Vám přeje veselé Vánoce, úspěšné zakončení roka 2009 a zdáří vystartování do roka 2010.

Prejeme Vám příjemné a informativní čtení.

Irena Fašalek & Dagmar Diener & Linda Huisman

Obsah:

1. **Bulharsko: Projekt 'The New Thracian Gold'**
2. **Maďarsko: Až do roku 2014 se nebudou podporovat začátečníci v oblasti ekologického zemědělství**
3. **Průmerný ekologický podnik na Slovensku má téměř 400 ha**
4. **Evropská studie dokazuje vyšší výživnou hodnotu ekologických potravin**
5. **Původ znám: Od výrobce k spotřebiteli**
6. **Ekologické zemědělství napomáhá ochraně klimatu**
7. **Jak chránit obilné sklady před houbami a škudci**
8. **Konference Avalon**
9. **Rumunské ekofórum předcílilo očekávání**
10. **Pozvánka: 5. Organic Marketing Forum ve Varšavě – Přihlášení možné okamžitě**
11. **Termíny**

1. Bulharsko: Projekt 'The New Thracian Gold'

Oblast Východní Rodopy jsou jedním z mála míst biloické diverzity v Evropě, ve kterých lze zažít divokou, nedotčenou přírodu. V tomto regionu žijí přátelští obyvatelé, kteří jsou známí svojí pohostinností a chutnými lokálními jídly. Toto území se ale vyznačuje také chudobou, z důvodu které ho mnozí obyvatelé opouštějí. Důsledkem toho mizí rozsáhlé travnaté plochy, na kterých se tradičně choval hovězí dobytek. V konečném důsledku to povede k velkým strátám z hlediska rozmanitosti druhů. Nadace Avalon Stiftung a Ark-Stiftung vytvořili v tomto regionu projekt pod názvem 'The New Thracian Gold', který má za úlohu zajišťování biologické diverzity, boj proti chudobě a práci v prospěch veřejného blaha.

Východní Rodopy jsou bohaté z více hledisek. Mírné svahy se střídají se strmými skalami nad modrými rekami, které protékají málo obydlenou, hornatou krajinou. V písku těchto rek dodnes neleznete zlato. Zde se střetává mírné klima centrální Evropy s klimatem středomorie a to zaručuje pro tento region velkou rozmanitost druhů: 1400 druhů rostlin, 27 druhů plazů, 59 různých druhů savců a 278 druhů ptáků, včetně neuvěřitelného počtu dravých ptáků - 37 druhů.

Místní úřady, zemědělci a angažovaní lidé ze zahraničí uvažují nad tím, jakým způsobem by mohli obyvatelé Východních Rodop zredukovat chudobu v regionu a stát se prosperující společností. „Zelený“ rozvojový program obsahuje tři elementy: a to znovuoobnovení divoké přírody, ekologické zemědělství a ekoturismus. „Neradoštná“ aktuální situace Východních Rodop se může změnit k lepšímu pouze tehdy, když se jejich přirozené bohatství bude využívat způsobem, který je ekonomický a schopný rozvoje.

Pan Vladislav Popov ze zemědělské univerzity ve městě Plovdiv a manažer společnosti Avalon Bulharsko považuje ekologické zemědělství za rozumnou alternativu pro venkovské obyvatelstvo. A to proto, že ekologické zemědělství vítějným způsobem doplňuje ochranu přírody a ekoturismus. Neškodí různorodosti druhů a ekologické potraviny mužem vylepšit příjmy zemědělce a také domácností na venkově. Trh pro ekologické produkty se neustále rozrůstá a zemědělcům bude poskytnuta pomoc při prozvoji ekologického hospodářství a prodeji jejich produktu.

Pan Nico van der Werf ze společnosti Avalon Nizozemsko klade důraz na nerozdelitelnost už zmíněných třech elementů: Projekt 'New Thracian Gold' integruje rekultivaci divoké přírody, ekologické zemědělství a ekoturismus.

Z tohoto důvodu společnost Avalon zorganizovala v Bulharsku celou řadu podujetí. Jedním z nich byla exkurze do Rodop. O této cestě referoval dánský novinář Meindert Brouwer. Jeho zajímavý cestopisný článek pod názvem 'They call it the wild farm' si můžete přečíst na stránce www.avalon.nl (kliknete na položku „Documents“).

* * * * *

2. Maďarsko: Až do roku 2014 se nebudou podporovat začátečníci v oblasti ekologického zemědělství

Krátkodobá podpora ve formě nového rozvojového programu

V letech 1997 až 2004 se v Maďarsku rozrostl počet biopodniku na pětinašobek. Následně se trend změnil a jejich počet se dokonce zmenšoval. Podle expertů je důvodem poklesu slabá poptávka po bioproduktech na vnitřním trhu a nedostatečná podpora ze strany státu. Sice byl vytvořen nový program na podporu, ale také zde vláda připtavila pro zemědělce mnohé překážky.

Zatímco ve většině zemí EU rozloha ekologicky obhospodřované půdy za poslední roky razantně narůstá, v Maďarsku za posledních pět let k žádné euforii co se týče přechodu na ekologické hospodářství nedošlo. Po roce 2004 se počet biopodniku poklesl o 15 % a rozloha ekologicky obhospodřované plochy se v roce 2008 zmenšila o asi 8 % na 122.817 ha (viz tab. 1). V letech 1997 až 2004 byla situace docela jiná: Počet biopodniku se rozrostl z 281 na 1.453 a obdělávaná plocha se rozrostla dokonce o desetinásobek na 133.009 ha. To odpovídá 2,3 % celkové zemědělské plochy Maďarska. Znalci trhu udávají dva důvody pro tento pokles: 1. chybející struktura odbytu na vnitřním trhu a 2. nedostatečná podpora ekologických zemědělců prostřednictvím národního programu pro rozvoj venkova zavedeného v roce 2004. Tento program byl de facto programem stagnace pro ekologické zemědělství: Od roku 2004 až do července 2009 zemědělci neměli možnost podávat nové žádosti o

subvevnce. Krome toho byly subvence vyšší pro integrovanou produkci než pro bioprodukci (viz tabulku 2). Tento fakt demotivuje zájemce o ekologické zemedelství dodatecne.

I když se většina biopodniku nadále zameruje na export, pocet zpracovatel se zvýšil z 217 v roce 2003 na 436 v roce 2008. To dokazuje, že stále více podniku projevuje zájem o rozvoj domácí bioprodukce. V současné době se ale 80 % bioproduktu, většinou surovin, exportuje na západoevropský trh. Nejdůležitějšími odberateli jsou Německo, Rakousko a Švýcarsko. Exportují se prevažně obiloviny a olejnatá semena, ale krome toho i ovoce a zelenina. A produkty z těchto surovin se zase importují do Madarska.

Madarsko vytvořilo pro období 2009 až 2014 nový program pro rozvoj venkova. Podle údajů madarského kontrolního střediska se díky tomuto programu ekologicky obhospodávaná plocha zase zvětšila, ikdyž se zemedelci stretávají s mnohými prekážkami, které vláda s tímto programem spojila: Zemedelci byly povinni do 25. cervence 2009 podat žádost o subvence pro následovních pet let. To znamená, že do 31. srpna 2014 nelze podávat žádné nové žádosti o subvence. To znamená, že zemedelci, kteří se v průběhu následovních pet let rozhodnou pro prechod na ekologické hospodárení, nemají šanci získat podporu ze strany štátu.

Tabulka 1: Trend ekologicky obhospodávaných ploch a biopodniku v Madarsku

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
Plocha (ha)	116.535	133.009	128.575	122.765	122.270	122.817	138.800
Biopodniky	1.256	1.453	1.386	1.294	1.259	1.233	1.391

Zdroje: : Biokontroll Hungária, Hungária Óko Garancia Kft, *Odhad EkoConnect e. V.

Tabulka 2: Subvence pro ekologické zemedelství v Madarsku

	Subvence 2004 – 2009 (EUR/ha)			Subvence 2009 – 2014 (EUR/ha)		
	Integrovaná produkce	Podnik ve fáze prechodu	Certifikova- né podniky	Integrovaná produkce	Podnik ve fáze prechodu	Certifikova- né podniky
Ackerland	224	192	145	155	212	153
Gemüse	113	349	220	171	359	203
Dauerkulturen	420	435	322	341-625	757-900	365-631

Zdroj: Madarské ministersví pro zemedelství a rozvoj venkova (FVM) 2009

Autori: Irena Fašalek, EkoConnect e. V. & Stefan Simon, agrární publicista

Preklad: Petra Belkova-Kiesau

* * * * *

3. Prumerný ekologický podnik na Slovensku má téměř 400 ha

Ekologicky hospodáří podniky jsou na Slovensku v prumeru mnohem větší než v ostatních zemích EU. V roce 2008 bylo podle ekologických standartu kultivováno 7,02% zemedelské pudy a prumerná rozloha podniku byla 391 ha. Hlavním produktem slovenského hospodárení jsou tradicne obiloviny, které se většinou používají přímo na místo jako krmivo.

Koncem roku 2008 registroval slovenský Ústřední kontrolný a skúšobný ústav polnohospodárenský (CCTIA) 349 ekopodniku s celkovou rozlohou 136 668 ha. Zatímco v roce 2001 prumerná velikost podniku dosahovala ještě 746 ha, v roce 2008 klesla na 391. Tento pokles je výsledkem stoupajícího pocu rodinných podniku, které se preorientovávají na ekologický způsob hospodárení. Presto největší ekopodnik obhospodáruje 3034 ha (z toho 2199 ha zemedelské pudy), a celkem 8 podniku je větších než 1500 ha.

Ekologicky obhospodávanou plochu tvorí z téměř 70% trvale zatravněné plochy, asi 30% zemedelské pudy, méně než 1% ovoce a jen 0,1% víno. Ekopodniky jsou rozmístěny po celém Slovensku, přicemž největší část z nich se nachází ve východní části zeme.

Hlavním produktem slovenského ekohospodárení je tradicne obilí. Ovocnárenství se kvůli vyšším nákladům výrazně nerozvinulo. Jablka, švestky a trešne se zpravidla suší. Produkty sberu se většinou

vyvážejí. Více než 75% surovin se použije na místě jako krmivo, protože 68% ekologicky hospodářících sedláků chová dobytek. Zbylé suroviny prodávají sedláci hlavně přímo na Slovensku, ale také v zemích EU a ve Švýcarsku.

Přibližně 50% ekologické produkce se na trhu prodává ještě jako konvenční zboží, např. maso z ekologické produkce je prodáváno jako konvenční. Také ekologické mléko se většinou dodává konvenčním mlékárnám nebo se prodává jako biomléko dvěma mlékárnám v Česku. V posledních dvou letech začala ekologické kravské mléko zpracovávat také jedna velká mlékárna na Slovensku. Mléko, jogurt a tvaroh mohou nyní zákazníci dostat v supermarketech také v biokvalite. Zpracování masa není rozšířeno, protože chybějící malá jatka.

Ekologické zpracování potravin vykazuje vzrůstající tendenci. Nerozvíjí se adekvátně s rozšiřující se ekologicky obhospodávanou pūdou. Lokální ekoproducty se prodávají převážně v malých obchodech se zdravou výživou. Zdá se nemožné, že by malí výrobci mohli prodávat své producty supermarketum. Presto větší výrobci biopotravín prodávají své producty jako např. bylinkové caje, mouku, testoviny, tofu, kravské mléko a mlékárenské výrobky místním specializovaným obchodem, supermarketum a do zahraničí. Ekovínno největšího ekoproductenta je dodáváno vybraným domácím obchodem. Celková produkce ekologické zmrzliny, preclíku a chrestu je urcena pro zahraniční trhy jako je Nemecko, Rakousko a Švýcarsko.

Zdroj: Juliana Schlosserová, Ústředný kontrolný a skúšobný ústav polnohospodársky

Preklad: Stanislav Tomcík

* * * * *

4. Evropská studie dokazuje vyšší výživnou hodnotu ekologických potravin

Dusledkem jiných produkčních metod a menším množstvím zemedelských chemikálií mohou mít ekologické producty pozitivní dopad na lidské zdraví. V biopotravínách se nachází predevším vyšší obsah nekolikanásobných nenasycených kyselin, vitamínu, karotických kandidu a antioxidantu.

Toto potvrzuje i zatím největší projekt pro ekologické zemedelství financovaný Evropskou unií: Ekologické potraviny mohou mít pozitivní dopad na lidské zdraví. Tyto potraviny mají vysokou kvalitu a jsou bezpečné, což odpovídá i očekávání spotřebitelu. K výsledkum vedou dva hlavní nálezy: Při srovnání s konvenčne vyrobenými potravinami mají ekologické potraviny vyšší obsah výživnefyziologicky žádoucích obsahových látek, jako antioxidanty a vitamíny. Krome toho byl obsah nežádoucích obsahových látek jako mykotoxinu, zstatku pesticidu a glykoalkaloidu u mnoha plodin a mléka nižší. Toto je hlavně dusledkem ekologických metod managementu pro výnos pudy. Tyto zesilují obranné látky u rostlin a zvyšují obsah obsahových látek. Zreknutím se chemicko-syntetických minerálních hnojiv a pesticidu se zlepšuje ke všemu struktura výživných látek u mnoha sklizených plodin.

Pet let pracovalo více než 30 evropských partneru na integrovaném projektu nazvaném, „Zlepšení kvality a bezpečnosti a snižování cen potravin v evropském ekologickém potravinovém retezci“ (z anglického „QualityLowInputFood“ – zkratka:QLIF). Výzkumníci se zamerili na kvalitu a bezpečnost ekologických potravin v souvislosti s cenovou eficiencí a zdravím okolí. Jejich experimenty ukázaly zretelne vyšší kvalitu u sklizených plodin a zvírecích produktu z ekologických podniku ve srovnání s tradicními provozy. Ekologické producty jako zelí, salát, rajcata a brambory obsahují více sekundárních rostlinných obsahových látek, jak zrekapituloval akademický koordinátor projektu QLIF, Dr. Urs Niggli (Výzkumný institut pro biologické zemedelství – zkratka z nemeckého Forschungsinstitut für biologischen Landbau FiBL). V ekologickém mléce se také ukázal zvyšující obsah výživných látek, a to predevším v léte. Obsah nekolikanásobných nenasycených kyselin, jako konjugované linolenové kyseliny (CLA) a Omegy-3 byl až o 60% vyšší, obsah vitamínu, karotických kandidu a antioxidantu mezi 30% a 70%. Duležitým faktorem pro tuto kvalitu bylo objemné krmivo založené na krmném režimu s malým podílem kukuricné siláže. V tomto prípade produkují tzv. „Low-Input systémy“ jako např. volný chov, stejné kvality jako ekologické zemedelství, kdežo v opacných případech se tyto kvality podobaly tem z konvenčního zemedelství.

Vyšší obsah nekolikanásobných nenasycených kyselin je prospěšný pro lidské zdraví. Sekundární rostlinné obsahové látky jako napr. antioxidanty napomáhají snižovat riziko srdečních onemocnění a rakoviny.

Studie projektu QLIF se zakládá na obsáhlých analýzách výzkumných experimentů, socioekologických údajů a komplexních simulacích. Centrem této studie byly aktuální výzvy a budoucí cesty ke zlepšení kvality ekologických rostlinných a živočišných potravin. Dvě z těchto provedených studií se zabývají krmnými pokusy pro zlepšení mléka a obsahu mléčných bílkovin a také intramuskulárním obsahem tuku (který ovlivňuje sensorickou kvalitu vepřového masa). Vedci kromě toho vyvinuly tzv. "HACCP-protokoly" (z anglického "Hazard Analysis and Critical Control Points"). Tyto protokoly mají podpořit výrobce, aby zajistili vysoké standardy kvality především pro ekologické produkty, a aby zaručili bezpečnost napr. při používání hnojiv nebo při výrobě potravin. Novou výzvou se stává uspokojení narůstající poptávky po na vyšší úrovni zpracovaných ekologických produktech a zároveň zachování autenticity a přirozenosti. K tomuto účelu navrhl projekt QLIF vydání praktické příručky, ve které budou zachyceny veškeré výrobní standardy.

Výsledky QLIF-studie vyvracují výsledky jedné nedávno zveřejněné studie anglické agentury "English Food Standard Agency" (FSA). U této sporné studie nebylo možné sledovat rozdíly ve výživné hodnotě ekologicky či konvenčně vyrobených potravin. Behem představení výsledku studie QLIF v Berlíně kritizoval generální sekretář Německého ringu pro ochranu přírody (Deutscher-Naturschutzring e.V. (DNR)), Helmut Röscheisen, silně studii agentury FSA. Stežoval si na zámerné vyloučení studií, které prokazují vyšší obsah sekundárních rostlinných obsahových látek v ekologických plodinách. Problematické zbytky napr. těžkých kovů nebo pesticidů zde nebyly rovněž dostatečně zohledněny, ačkoliv jsou jejich negativní účinky na malé děti podle DNR známy.

Další informace naleznete na internetové stránce QLIF: [www.qlif.org](http://www qlif.org). Touto internetovou stránkou se dostanete také k veřejně přístupným databázím Organic Eprints. V těchto databázích je k dispozici více než 100 publikací QLIF.

Autori: Bianca Borowski & Stefan Simon, Agrarjournalist

Preklad: Romana Braeuer

* * * * *

5. Puvod znám: Od výrobce k spotřebiteli

Jedna skupina německých zemědělců začíná zakládat jejich vlastní značku. Tato skupina prodává jejich sušené produkty velkoobchodům a biologickým obchodům. Úspěšný koncept, který zasluhuje napodobení.

Ekologičtí zemědělci prodávají jejich čerstvé produkty, jako jsou brambory, zelenina, ovoce, vejce nebo maso, většinou regionálním bioobchodům. Ve většině případů nepřichází však tato nabídka zpracovaných sušených produktů přímo ze statku, ačkoliv jsou tyto suroviny, jako napr. obilí a maso, vyráběny zemědělci.

V létě 2008 se daly dvě zemědělské výrobní společnosti „Kornbauern“ a „Kornkreis“ novým směrem. 70 zemědělců ze spolkových zemí Baden-Württemberg, Saarland a Rheinland Pfalz v jihovýchodním Německu vyrábí společně sušené produkty, jako napr. ovesné vločky, nudle z pšenice dvojzrnné (německy: Emmernudeln (*Triticum dicocum*)), hrochovice a salám v konzervách.

Myšlenkou těchto produktů je nabízet: „přírodní potraviny s tváří“. Na každém balení je zobrazen jeden ze zemědělců, jehož suroviny byly zpracovány. Tímto se docílí určitého vztahu mezi konzumentem výrobcem. V sortimentu je zatím již 30 sušených produktů a rozšiřuje se i nadále. Jako další přijdou na trh ekologický olej a marmeláda. Všechny produkty mají minimální trvanlivost osm měsíců.

Sklizen se zpracovává nedaleko, napr. se mlejí semena hrochovice ze statku Markuse Comtesse v obci Wadgassen, vzdálené 30 km jižně od řeky Saar, v malém mlýnu na hrochovici nazvaném „Mettlacher Abtei Senfmühle“.

Thorsten Neubauer, jednatel výrobní skupiny „Kornbauern“ vidí ohromný potenciál ve vývoji těchto produktů, neboť jsou ekologičtí zemědělci a zpracovatelé velmi kreativní: „Díky spolupráci se rozvíjí dodávané zboží, na němž mají zájem všichni zúčastnění“.

Obe výrobní skupiny prodávají jejich produkty především velkoobchodníkům na jihovýchodě Německa a přímo bioobchodům na území celého Německa. „Kornkreis“ je zodpovědný za zákaznický servis v jižním a východním Německu a „Kornbauern“ v severním a západním Německu. Prodejci navštěvují obchody, aby jim mohly prezentovat jejich produkty. „Majitelé bioobchodu milují naše produkty. Hlavně je láká myšlenka tisknout na balení fotky výrobce“, prozradila Eva-Maria Esslinger ze skupiny „Kornkreis“ a doplnila: „Některí majitelé obchodu čekali přímo na naše produkty“.

V současné době hledají tyto dvě výrobní společnosti nové bioobchody, aby si tak zajistily odbyť jejich produktu. Mezitím rozšiřují nadále jejich sortiment.

Další informace naleznete na: www.kornbauern.de, www.kornkreis.name

Autor: Stefan Simon, Agrarjournalist

Preklad: Romana Braeuer

* * * * *

6. Ekologické zemědělství napomáhá ochraně klimatu

Vedec studie dokládají, že ekologické zemědělství zanechává lepší uhlíkovou stopu než konvenční zemědělství. Jeho hlavní výhodou je naprosto odlišný management úrodnosti půdy: nižší podíl provozních prostředků, vysoký podíl zelených ploch a polních plodin, které zvyšují úrodnost půdy, navyšují podíl humusových látek a podporují vázání CO₂.

Na klimatické konferenci v Kodani proběhla velice živá diskuze o přístupech, strategiích a opatřeních na snížení klimatického oteplování. Zemědělskou činnost je přitom potřeba vnímat jako jednoho z hlavních aktérů, protože je jak původcem, tak postiženým. Na jedné straně produkuje značné množství skleníkových plynů, a na druhé straně je zemědělství velice postiženo např. změnami množství a trvání srážek nebo šířením nemocí a škůdců.

Proto je velice potřebné reorientovat zemědělství směrem k odolnějšímu a klimatu přátelštějšímu zemědělství. Muže být ekologické zemědělství odpovědí na tento problém a muže přispět ke snížení produkce skleníkových plynů? Mnohé studie ukazují, že ekologické zemědělství má skutečně, vedle svých dalších pozitivních stránek, vyšší energetickou účinnost a lepší klimatickou bilanci ve srovnání s konvenčním zemědělstvím. Jeho výraznou výhodou je naprosto odlišný management úrodnosti půdy: nepoužívá syntetická hnojiva a pesticidy, šetří velké množství energie a redukuje emise skleníkového plynu oxidu uhličitého a ještě ničivějšího oxidu dusného, který vzniká při jejich výrobě a použití. Oxid dusný má přibližně 300x vyšší dopad na klima, než CO₂. Ekologičtí zemědělci dále napomáhají redukcí těchto skleníkových plynů pomocí nižší produkce uhličitánu: jejich malý dopad a především pak vysoký podíl zelených ploch (pro seno, slámu a pastviny) a vysoký podíl luštěnin napomáhají zvyšovat podíl humusu v půdě, a tím zvyšovat úrodnost půdy. A také podíl užitečných rostlin, které mají velkou spotřebu humusu, jako například kukurice, je velice nízký v ekologickém zemědělství. Naproti tomu představuje půda na mnoha konvenčním způsobem hospodářících farmách zdroj uhličitánu, a to především kvůli kulturách náročných na humus, osevnímu postupu a intenzivnímu hospodárení.

Především zkrmování sena a slámy, vlastní vyprodukované suché píče nebo alespoň rostlin z blízkých farem představuje další z cest ochrany klimatu: snižuje emise, které jinak vznikají transportem. Naproti tomu dovážejí konvenční zemědělci velké množství jadrného krmiva (v Německu asi jednu třetinu) ze zahraničí. A co je ještě horší: s cílem uspokojit neustále rostoucí poptávku po sóje dochází každý rok k nivení velkých ploch cenného deštného pralesa. Vzhledem k jeho neocenitelné hodnotě – nejen, ale především pro globální klima – má toto nedozírné následky.

Živocišná produkce nese odpovědnost za více jak dvě třetiny skleníkových plynů vyprodukovaných zemědělskou činností. Především pak kvůli znicujícímu způsobu výroby krmiv. Naproti tomu ekologická živocišná výroba způsobuje méně emisí. Ekologické farmy mají navíc menší podíl zvířat na hektar, což redukuje přímou produkci metanu. Tento plyn produkují přežvýkavci při trávení a je cca 23x škodlivější pro klima než CO₂. Ekologicky chované krávy také žijí déle a produkují více mléka, což znamená, že musí být chováno méně krav (které v období odchovu nedávají žádné mléko). Tím se zlepšuje klimatická bilance ekologického mléka, a to i když pocítáme produkci na litr mléka.

Obecnou námitkou je, že se výhody ekologického zemědělství ruší, pokud emise pocítáme na kilogram nebo na litr vyrobeného produktu místo na plošnou jednotku. Studie zabývající se uhlíkovou stopou ukazují, že rozdíly jsou malé a že i tak dopadají lépe ekologické výrobky.

Klimatické zmeny jsou však stále jednou z nejdůležitějších výzev ekologického zemědělství. Ačkoli již existují způsoby výroby, které jsou šetrné vůči klimatu, jsou další zlepšení stále potřebná a možná. Jednou z hlavních otázek s cílem, jak lze ještě zlepšit možnosti ekologického zemědělství a jak při tom chránit klima, zůstává otázka navýšení výroby tak, aby byla trvale udržitelná a šetrná ke zvířatům. Možnými cestami jsou třeba šlechtění nebo zvýšení zdraví a vitality jak rostlin, tak zvířat. V zájmu podpory těchto procesů u zemědělce je nutný další výzkum. Dalším opatřením může být melčí orání nebo úplné opuštění orání nebo využití technik pudního managementu, které redukuje emise. Ekološci, ale i konvenční zemědělci by se měli vyvarovat odvodňování bažinatých půd, protože ty jsou jedním z důležitých zdrojů uvolňování skleníkových plynů.

Autori: Bianca Borowski & Stefan Simon, agrární novináři

* * * * *

7. Jak chránit obilné sklady před houbami a škudci

Správné skladování obilí je jednou z cest, jak zajistit jeho vysokou kvalitu. Hlavními faktory jsou vysoušení, čištění, chlazení a větrání.

V teplých letech mají zemědělci problém s pilousem černým (*Sitophilus granaries*). Především v dubnu 2009 se tento tvor rozmnožil v obilných silech po celé Evropě, protože vysoké teploty podporují jeho milostný život.

I ekologické zemědělství má dostatek možností, jak bojovat s pilousem černým. Obilí musí být jednak čisté a jednak se musí skladovat při dostatečně nízké teplotě. Ekološci zemědělci by dále měli využívat poklesu teploty a profylakticky využít v silu chalcidek (*Lariophagus distinguendus*). Tento endoparazit je přirozeným biologickým nepřítelem pilouse černého, takže jej lze využít k jeho potírání. V rámci profylaktické ochrany sila je potřeba použít 40 chalcidek (10,25 EUR) na cca 100 m² nebo 15 tun obilí. Pomocí lumcika *Habrobracon hebetor* (25 zvířátek na cca 15 m² stojí 3,90 EUR) lze bojovat s molem mouchým.

V případě invaze pilouse černého je nutno silo úplně vyklidit a obilí odhmyzit pomocí speciálního stroje, který za velkého tlaku škudce zabijí. Prázdné silo je pak potřeba vycistit např. pomocí 'Silico Sec', což je speciální přírodní minerální prášek na zabíjení škudce. Na metr čtvereční stací přibližně 20 mg tohoto výrobku (8 EUR za kilo). 'Silico Sec' lze léčebně dát i přímo do obilí (2 kg na tunu), které však poté nelze využít pro výrobu pečiva. Možné je jen zkrmování! Jak vysokotlaká metoda, tak 'Silico Sec' jsou podle nařízení EU o ekologickém zemědělství v ekologickém zemědělství přípustné. Jednotlivé členské země však mají rozdílný výklad tohoto nařízení, takže doporučujeme konzultovat aplikaci s příslušnými kontrolními orgány.

Co se týče kvality obilí, experti z různých organizací a nákupci ekologických mlýnů říkají: pro dosažení dobré kvality obilí na pecení je velice důležitý poskliznový management. Skutečné problémy se vyskytují tam, kde je obilí špatně skladováno. Nákupci z mlýnu v Bohlsenu Ernst Weidenhöfer říká: "více kvalitativních nedostatků vidím v uskladnění než v pěstování obilí. Tam je co dohánet." Pro zemědělce to znamená, že důležité je nejen pěstování rostlin, ale především pak "ten další krok". Proto by měli dbát těchto tipů od odborníků:

- **mlátit za sucha a sklizené dobře vetrat:**

Nejllepší je mlátit obilí s 14 procentní zbytkovou vlhkostí (oves a pšenice špalda s 13 procenty). Pokud to není možné, tak dodatečně vysoušet. Je potřeba si uvědomit, že pokud se obilí mlátí s 16 procentní zbytkovou vlhkostí, je téměř nemožné dosáhnout sušením ve skladu 14 procentní vlhkosti! K tomu je potřeba profesionálních sušiček.

Je-li zrno vlhké, množí se v silu mykotoxiny. To představuje riziko především u plošného skladování, kdy není možnost rádného větrání. Nevysušil-li se sklizený sama, použijte profesionálních sušiček. Kontaminaci mykotoxiny riskujete i při 15 procentní zbytkové vlhkosti.

- **sklízet čisté a vetrat:**

Čistota mlácení přispívá k lepšímu větrání zrna později. Také je potřeba zbavit zrno malých částec a semen plevele. Pak je připraveno na větrání. Pokud obilí obsahuje mnoho malého materiálu, dochází k ucpání jemných pórů, takže vzduch neprochází mezi zrny.

- **chladiť obilný sklad:**

Pilous černý má rád teplo a vysokou vlhkost. Při teplotách pod 7°C se pilous a jiní škudci

ukládají k zimnímu spánku. Využijte tohoto poznatku a ochladte své obilí, protože se v silu vždy najde pár pilousu černých. Když je zima, nemusíme se jich bát. Tip znalce: využijte chladného zimního vzduchu pro vetrání obilného sila!

- **vcas vyskladnit:**

Pokud nemůžete 100 procentne dodržet výše uvedené body, pak nejpozději do konce října presunte své zrno do profesionálního skladu. V porovnání s poloprofesionálním skladováním tak získáte vyšší šance na lepší kvalitu produktu v dalším roce.

Chcete-li, aby od Vás kupovali obilí, a nereklamovali jej, zajistete jeho čistotu. Dbejte na to, aby v silu nebyly mytoxiny nebo pilous černý. A také kocky tam nemají co delat!

Další informace k tomuto tématu naleznete na:

Bundesverband Naturkost Naturwaren Herstellung und Handel e.V.

http://www.n-bnn.de/html/img/pool/Leitfaden_Sch_dlingsbek_mpfung.pdf

Silico Sec pri BIOFA AG, Rudolf-Diesel-Str. 2, D-72525 Münsingen, Tel.: +49 (0) 7381 / 93 54 14, e-mail: contact@biofa-profi.de

Objednávky chalcidek *Lariophagus distinguendus* nebo lumčíka *Habrobracon hebetor* na www.biologische-beratung.de

Autor: Stefan Simon, agrární novinář

* * * * *

8. Konference Avalon

V září a říjnu organizoval Avalon nekolik akcí v Bulharsku. Hlavním cílem bylo navázat kontakty a vymenit si znalosti a zkušenosti z ekologického zemědělství. Akce začala setkáním síte Avalon, po kterém následovala mezinárodní konference o změně klimatu. Této konference stejně jako i následné Mezinárodní konference o biologické rozmanitosti se zúčastnilo 120 účastníků ze střední a východní Evropy, Balkánu, Kavkazu a Centrální Asie. Skupinka účastníků se zúčastnila také exkurze do Rodop (viz též clánek v tomto newsletteru pod názvem „Nové thrácké zlato“).

Prednášející z celého sveta prezentovali nové poznatky o důležitých tématech životního prostředí spojených s ekologickým zemědělstvím. Profesor Rattan Lal z USA promluvil o Boden-Kohlenstoff-Sequestrierung a Dr. Mark Redman ze Spojeného Království o biologické rozmanitosti v transformujících se zemích. Reditelé Avalonu Martien Lankester a Nico van den Werf byli potešeni velkým ohlasem. Účastníci navázali nové kontakty a členové síte mohli prohloubit vztahy a know-how.

Všechny prezentace prednášejících a další informace o programu můžete najít na stránkách konference: www.avalon-conference.org.

Preklad: Stanislav Tomcík

* * * * *

9. Rumunské ekofórum predcilo očekávání

Dobrá atmosféra mezi účastníky fóra pro obchod s ekologickými produkty v Bukurešti

„Mnoho nových nápadu a kontaktu“ a „Tuto akci bychom meli příští rok zopakovat“ jsou nejdůležitější závěry účastníků rumunského ekofóra, které je mezinárodní konferencí, jež podporuje uplatnění ekologických produktů na trhu a která se uskutečnila 22. a 23. října 2009 v Bukurešti ve výstavním paláci Romexpo. Pres 160 účastníků, mezi nimi sedláci, zpracovatelé a zástupci organizací a institucí se zúčastnilo této události, jejímž hlavním težištěm bylo rozšíření domácího ekologického trhu a exportní možnosti Rumunska.

„Pocet návštěvníku predcil naše očekávání,“ řekl Bernhard Jansen, řídicí predseda EkoConnectu – mezinárodního centra pro ekologické zemědělství ve Střední a Východní, jedné ze čtyř institucí, které

Fórum organizovaly. „Krome toho byla nálada atmosféra mezi podnikateli výborná a nové podniky se začaly zajímat o biotrh,“ přidal.

Predevším prezentace perspektiv biomaloobchodu v západní Evropě, rozvoj rumunského biotruhu jakož i strategie vývozu biopotravin byly přijaty s velkým zájmem. Dalším vrcholem byla rec kanadského farmáře a nositele alternativní Nobelovy ceny Percyho Schmeisera, který popsal špatné zkušenosti kanadských farmářů s geneticky modifikovanými potravinami.

Rumunské Bio-fórum uspořádali čtyři partneři: rumunský spolek Bio-Rumunsko, rumunské Ministerstvo hospodářství, v Ženevě sídlící International Trade Centre (ITC) a EcoConnect, poradatel známého každoročního „Organic Marketing Forum“ ve Varšavě. Projekt byl podporen rumunským Ministerstvem zemědělství a nizozemskou nadací Avalon.

Další informace a obrazový materiál najdene na adrese: www.organicforum.ro

Preklad: Stanislav Tomčík

10. Pozvánka: 5. Organic Marketing Forum ve Varšave – Prihlášení možné okamžite

5. mezinárodní konference o zpracování a marketingu bioproduktů a biosurovin

6 - 7 května 2010
Varšava, Polsko

Kontakty

firmy a organizace z 30 zemí

Konference

s informacemi k trhu od expertů
národního a mezinárodního významu

Výstava bioproduktů

Exkurze

do varšavských bioprodejen

Pořadatel: EkoConnect e.V.

Tel: +49 (0) 351 456 80 39

E-mail: monika.swigon@ekoconnect.org

www.ekoconnect.org

www.organic-marketing-forum.org

11. Termíny

Datum	Podujetí	Místo	Téma	Odkaz/Kontakt
15.01. - 24.01.2010	Internationale Grüne Woche Berlin	Berlín, Nemecko	Svetový veletrh pro stravování, zemědělství a zahradnictví.	www.gruenewoche.de
03.02. - 05.02.2010	Fruit Logistica	Berlín, Nemecko	Svetový veletrh cerstvého ovoce.	www.fruitlogistica.de
08.02. - 12.02.2010	Nutra Bioorganic	Moskva, Rusko	První ruský odborný veletrh pro biopotraviny.	www.bioorganic.ru
17.02. - 20.02.2010	BioFach	Nurimberg, Nemecko	Svetový veletrh pro bioprodukty	www.biofach.de
22.02. - 24.02.2010	The Ecofruit Conference	Stuttgart- Hohenheim, Nemecko	14. mezinárodní konference pro ekologické ovocnářství	www.ecofruit.net
09.04. - 11.04.2010	Biostyl	Praha, Česká republika	Mezinárodní prodejní veletrh pro zdravou výživu, ekologii a zdravý způsob života.	www.biostyl.cz
06.05 - 07.05.2010	5. Organic Marketing Forum	Varšava, Polsko	Stretnutí evropského hospodářství pro bioprodukty, potravin, přírodních produktů a surovin.	www.organic-marketing-forum.org
18.05. - 20.05.2010	Food Ingredients Mittel und Osteuropa	Varšava, Polsko	Profesionální veletrh pro potravinářské ingredience.	www.fi-events.com
26.05. - 28.05.2010	Health Life	Moskva, Rusko	Podujetí pro podniky z oblasti výroby a podporování přírodní a eko produkce.	www.life-expo.ru/eng
27.05. - 29.05.2010	BioFach China	Shanghai, Čína	BioFach Čína je v první radě veletrh pro obchodníky.	www.biofach-china.com
17.07. - 18.07.2010	Oekologika	Blaubeuren, Nemecko	Odborný a spotřebitelský veletrh pro Bio, zdraví, stravování, ochranu přírody, čistou energii, eficientní manažment životního prostředí a budoucnost	www.oekologika.com

* * * * *

Avalon je holandská mezinárodní nezisková organizace, která je aktivní v podpoře ekologického zemědělství. Avalon podporuje obce na venkově ve stredo- a východoevropských oblastech a kromě toho budování stálé venkovské společnosti. Tímto způsobem podporujeme přírodu a životní prostředí, sociální podmínky a místní hospodářství, vždy v úzké spolupráci s místními organizacemi jako jsou obce, zemědělci, úřady, atd.

Sít Avalonu

Jedním z našich cílů je dát dohromady organizace, vlády, university a odborníky na základě informování a diskutování o biologickém zemědělství a životním prostředí. Znalosti, výstavba kapacit a obchodní sítě a vývoj hrají velkou roli pro programy v oblasti zemědělské a ekologické politiky. Aktivita zahrnují semináře, vzdělávání školících provozů, rozvoj institucí a projektu.

Srdužením všech zúčastněných vzniká široká síť více než 150 aktérů v oblasti ekologického zemědělství, ochrany životního prostředí, ekologické rozmanitosti a neustálý rozvoj venkovského prostoru. Tato síť spojuje lidi, kteří jsou mezi sebou a s experty na evropské či mezinárodní úrovni aktivní na projektech Avalonu. Avalon podporuje tuto síť komunikací a výstavbou nástrojů pro sestavení kapacit.

Členství

Chcete se stát členem této sítě? Potom vyplňte prosím přihlašovací formulář na naší internetové stránce (www.avalon.nl / Netz). Jste již členy této sítě? Potom se snažte přesvědčit Vaše spolupracovníky, přátele nebo jiné zainteresované skupiny, aby se stali členy této sítě.

EkoConnect je nezisková organizace se sídlem v Německu, která podporuje výměnu informací, znalostí a zkušeností v oblasti ekologického zemědělství. Tato organizace slouží jako síť pro lidi a organizace, kteří se podílejí na setkání a společném působení v biologickém sektoru v západní a východní Evropě.

Její hlavní úkolem

je podpora aktivit pro neustálý rozvoj ekologického zemědělství ve střední a východní Evropě a připojení účastníků, stejně jako podpora dostatku ekologicky vyrobených potravin. Nadále slouží EkoConnect jako centrální informační služba, která podporuje možnosti navazování kontaktu, výměnu zkušeností a další vzdělávání. EkoConnect napomáhá při výstavbě struktur ekologického zemědělství soukromým i veřejným zařízením. EkoConnect je přitom podporován odborným sborem, který mu poskytuje poradenské služby v oblasti strategických otázek.

Členství

Členové EkoConnectu jsou nejen odborníci a organizace z celé Evropy, kteří mají dlouholeté zkušenosti s prosazením ekologických zemědělských struktur, ale také ostatní, kteří se zajímají o učení a podporu biomyslenek. I Vy nám můžete pomoci. Podpořte naši práci tím, že se stanete "podporujícím" či "rádným členem". Vyplňte prosím přihlašovací formulář na naší internetové stránce: (<http://www.ekoconnect.org/membership.html>). Pokud jste již naším členem, potom se snažte přesvědčit Vaše spolupracovníky, přátele nebo jiné zainteresované skupiny, aby se stali členy EkoConnectu.